

Agnès Martin-Lugand

Jak
naladit
šťěstí

motto román

Jak naladit štěstí

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.motto.cz

www.albatrosmedia.cz

motto

Agnes Martin-Lugand

Jak naladit štěstí – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

Agnès Martin-Lugand

*Jak
naladit
štěstí*

Praha 2021

Přeložily Andrea a Daniela Marešovy

*Guillaumovi, Simonu-Aderawovi
a Rémimu-Tarikuovi, jimž vděčím za svou sílu...*

„Rezilience nedosáhneme pouhou verbalizací vlastních pocitů – někdy nás naopak dokonce vede k trpkému a nekonečnému přemítání; je to svědomité a uvědomělé vyjádření prožitků, které promlouvá k neviditelnému příteli, k ideálnímu čtenáři, který nám dokáže porozumět a pomoci najít si cestu zpátky k lidem, od kterých nás odřízlo prožité trauma.“

Boris Cyrulnik

Résilience. Connaissances de bases

~1~

Dnes jsem na dlouhou dobu naposledy vklouzla do naší postele sama. Tyhle noci jsem měla ráda. Nedočkavost protkaná vzrušením. Rozčilení z toho, že ho brzy znovu uvidím. Strach z toho, že návrat pro něj bude těžký. Záplava euforie. Potřeba popohánět čas, ale zároveň po celém měsíci jeho nepřítomnosti ono toužebné očekávání co nejvíce a s jistým potěšením protahovat. V přítmi ložnice jsem vnímala všechny zvuky domu se zvýšenou intenzitou. Každý nepatrný šramot na střeše, šumění deště, tichoucké krůčky dítěte, které s výmluvou, že musí na záchod, vstalo z postele, vrčení Lorda – našeho psa, který na půl oka podřimoval ve svém pelechu, naši starou kočku Lady, která přeskakovala z jednoho kusu nábytku na dru-

hý. I oni čekali, až se vrátí. Myšlenky nás všech se upínaly k němu. Touhle dobou už by měl být na cestě. Vracel se domů, vracel se k nám. Jeho přilet jsem sledovala online na telefonu. Nezavolal mi. Vždycky říkal, že nechce riskovat, že by mě mohl probudit, když za pár hodin bude doma. Naivně věřil, že jsem schopná normálně spát, když čekám, až se vrátí. Neměla jsem mu to za zlé, potřeboval být chvíli sám se sebou, aby se připravil na návrat domů, aby se našel, aby se znovu vžil do role manžela a otce. Ne že by na nás snad zapomněl, ale během takových cest se stával mužem, kterým býval, než založil rodinu, ještě než měl ženu a děti.

Několikrát jsem na pár minut usnula. Když jsem otevřela oči, podívala jsem se na hodiny a přemýšlela, jestli je na cestě z letiště všechno v pořádku, dělala si starosti, jestli není moc unavený, aby neusnul za volantem. A pak mě probudilo ňafání Lorda a pokusy jeho páníčka ho utišit. Přestože se nikde nesvítilo, měla jsem najednou pocit, že celý dům prozářilo slunce a že ustal déšť. Musela jsem se přemáhat, abych nevyskočila z postele, neseběhla ze schodů a nevrhla se mu do náruče. Po tolika dnech odloučení čekání jenom umocňuje touhu být znovu v blízkosti toho druhého. Pomaličku jsem položila jednu nohu na parkety, potom dru-

hou, veškerý pohyb v patře pode mnou najednou ustal. Věděl, že vím, že je dole. Potichu jako myška jsem přešla pokoj, dveře jsem otevírala co nejopatrněji, aby nevrzaly – hlavně neprobudit děti –, proběhla jsem chodbou a sešla do přízemí. Nerozsvítil žádné světlo. Dům osvětlovaly jen pouliční lampy. Pod schody jsem narazila na jeho starou plátěnou khaki tašku, kterou si bral na všechny cesty posledních více než patnáct let. Když jsme jeli na prázdniny, bral si zásadně jinou. Byla v tom jistá pověrčivost.

„Jsem tady...“

Xavier stál za mnou. Samým blahem jsem na moment přivřela oči. I když ta dvě slova sotva zašeptal, byl to jeho přívětivý a hluboký hlas, uklidňující a vzbuzující důvěru, hlas, který mě dokázal celou rozechvět. Pomalu jsem se k němu otočila, byl tam, přede mnou, kaštanově hnědé vlasy rozčuchané, trochu pomačkaný obličej prozrazoval několikahodinové cestování, mírný časový posun i tisíce vzpomínek, které se mu honily hlavou a patřily jenom jemu. Přistoupila jsem k němu, aby mě mohl obejmout kolem pasu, naše pohledy se protuly, jeho zelené oči se vpily do mých černých – naše soukromá vichřice, jak jsme si zvykli říkat.

„Vzbudil jsem tě?“ zašeptal.

„Ne, čekala jsem na tebe...“

Přes rty mu přelétl nepatrný úsměv, napůl spokojený a napůl nesouhlasný.

„Běž si zase lehnout, budu tam hned.“

Přitiskla jsem se k němu ještě blíž.

„Dobře, ale nejdřív potřebuju pusu.“

Naklonil se ke mně tak blízko, že jsem téměř cítila dotek jeho rtů, ale v poslední chvíli se odtáhl a zatvářil se vyzývavě.

„Budeš muset ještě chvíli počkat a já ostatně taky.“

Potichoučku jsem se usmála, život se zase vrátil do starých kolejí. Vyrazila jsem nahoru a v polovině schodiště se ohlédla přes rameno, nespouštěl ze mě zrak.

„Pospěš si,“ pronesla jsem šeptem.

„Chyběla jsi mi, Avo...“

O pár minut později jsem nahá vklouzla zpátky do postele, toužila jsem cítit jeho kůži na svojí. Sprchoval se – bez ohledu na denní nebo noční dobu se musel vždycky po příjezdu umýt, zbavit se posledních částeček prachu, posledních stop pachu zvířat, která ošetřoval. Byl to pro něj rituál, jak udělat tlustou čáru za celým měsícem v divočině, odkud se nikdy nevracel bez následků, který nezbytně potřeboval, aby zůstal vyrovnaný. Podvědomě mi nechtěl vnucovat vůni, která mi byla naprosto neznámá a která se mu nijak nepodobala, nebo

se alespoň nijak nepodobala vůni mého manžela. Když si konečně lehl vedle mě, neřekl jediné slovo. Většinou jsme v takových situacích nemluvili, nevěděli bychom, kde vlastně začít. Samozřejmě že jsme si poslední čtyři týdny telefonovali, ale vždycky jsme probírali jen to nejpodstatnější. A tak místo abychom ze sebe soukali nesouvislá slova, abychom začínali věty a nebyli schopní je dokončit, jsme se jeden druhého dotýkali, hladili, nenasytně se líbali a snažili se ztratit v tom druhém, abychom si potvrdili, že prožité odloučení mezi námi nic nezměnilo. Xavier chtěl vědět, jestli jsem to pořád já, jestli stále patřím jemu. Já jsem pro změnu hledala potvrzení, že je v pořádku zpátky, i když duchem bude pár dní ještě tam, že se mi vrátil. Během těchto nocí jsme se milovali v pevném sevření, pomalu, naléhavě, intenzivně. Odloučení a lačnost patřit jeden druhému nás unášely do jiného světa, našeho světa. Museli jsme si ho znovu vytvořit, znovu se mu přizpůsobit, znovu si ho přisvojit.

Když jsme se o tom konečně přesvědčili a nasýtili se jeden druhého, dál jsme zůstávali ležet v těsné blízkosti a upřeně si hleděli do očí.

„Spi, Avo.“

Ze všech sil jsem se snažila neusnout, tak moc jsem tyhle naše noci měla ráda.

„Ty taky, měl by sis odpočinout. Musíš být vyřízený.“

„Víš moc dobře, že nikdy nemůžu spát, když se vrátím. Vyspím se zítra.“

Zaručeně jsem věděla, že následující den nestráví povalováním na sedačce. Sotva s dětmi vyklidíme pole, vyrazí na motorce na svou veterinární kliniku – na tu, kde jsme se před více než patnácti lety seznámili.

Tehdy mi bylo dvacet šest. Jednoho večera, když jsem se vracela z vernisáže, jsem za popelnicí našla schoulené kotě. Bylo v žalostném stavu. Neměla jsem to srdce ani odvalu předstírat, že jsem si ho nevšimla. Zabalila jsem ho do šály, bezpečně uložila na sedadlo spolujezdce a vydala se hledat veterináře, který by měl v devět večer ještě otevřeno. Po bezpočtu neúspěšných pokusů mi zbývala jediná naděje. Matně jsem si vybavovala, že jsem slyšela o nově otevřené klinice. Vyrazila jsem tím směrem a když jsem projížděla kolem, viděla jsem, že je tam rozsvíceno. Auto jsem nechala stát uprostřed parkoviště. Na vysokých jehlových podpatcích jsem se v prudkém lijáku vydala přes dvůr a přitom se snažila kotě chránit rukama, jak nejlíp jsem dovedla. Zabušila jsem na dveře.

„Hned jsem tam!“ uslyšela jsem.

Dveře se otevřely a v nich stál muž, který nevy-
padal zrovna dvakrát překvapený mou nenadálou
návštěvou.

„O co jde?“

„Tohle jsem našla u popelnice a nevím si s tím
rady.“

Zasmál se.

„A co přesně *tohle* má být?“

Zatímco jsem se chystala předvést mu svého na-
lezence, nespokojeně zabručel.

„Lije jako z konve, je tma a já nic nevidím. Pojdě-
te dál.“

V chodbě vládl nepředstavitelný chaos – jedno
přes druhé tam leželo veterinární vybavení, tašky
s oblečením, přepravky s krméním, a dokonce i le-
penkové krabice s knihami. Očividně jsem přišla
nevhod.

„Omlouvám se, zrovna jsem se nastěhoval,“ pro-
hodil, jako kdyby mi četl myšlenky.

Otočil se ke mně a já se poprvé podívala do jeho
zelených očí. Napadlo mě, jak někdo může mít tak
krásné oči.

„Tak cože to pro mě máte?“ oslovil mě, což mě
díkybohu donutilo vrátit se myšlenkami zpátky na
zem.

Rozevřela jsem náruč, opatrně nadzvedl mou šálu,
a když kotě žalostně zamňoukalo, sraštil obočí.

„Nejsi na tom zrovna nejlíp, co kamaráde...“

Se smutným úsměvem si mě zkoumavě prohlížel.

„Je vaše?“

„Ale ne, vždyť jsem vám říkala, že jsem ho našla u popelnice.“

„Udělám, co budu moct, v každém případě děkuju, že jste ho tam nenechala chcípnout.“

„To je přece samozřejmé.“

„Dejte mi ho, ať se můžete v klidu vrátit do sucha domů.“

Z vlasů mi odkapávala voda a make-up se mi roztékal po obličejí, asi na mě nebyl zrovna dvakrát hezký pohled. Přistoupil blíž, vsunul své ruce pod moje dlaně a několik vteřin tak zůstal, zatímco jsme se jeden druhému bez hnutí dívali do očí s rozpačitým úsměvem na rtech. Neměla jsem nejmenší chuť rozloučit se s kotětem, natož s jeho veterinářem. Zhluboka se nadechl a nakonec si ode mě přebral chlupatou kuličku a poodešel kousek stranou. Zacházel s ní s největší opatrností a přitom mě koutkem oka sledoval, jak se pomalu přesouvám ke dveřím a loučím se nesmělým „na shledanou“.

„Řeknete mi aspoň, jak se jmenujete... Abych mu mohl říct, kdo ho zachránil?“

Usmála jsem se a věnovala mu svůdný pohled.

„Ava. A vy?“

„Xavier.“

Odešla jsem s hlavou plnou starostí o kotě a naprosto okouzlená tím mužem. Během následujících dnů jsem na oba často myslela. Nakonec jsem se rozhodla, že mám plné právo zjistit, jak se kotěti daří. Z otcovy galerie, kde jsem už tehdy pracovala, jsem se utrhla dřív a vrátila se na kliniku, kde jsem našla zamčené dveře. V momentě, kdy jsem se chystala nastoupit do auta, se na parkoviště v plné rychlosti přiřítla motorka. Zvědavost a přání, aby to byl on, mě donutily chvílku počkat, abych před odchodem zjistila, kdo se pod helmou skrývá. A dobře jsem udělala. Xavier se ke mně s úsměvem na rtech rozběhl.

„Dobry večer, Avo. Zachránila jsi další kotě?“

Zasmála jsem se. Líbila se mi jeho bezprostřednost, jako by mezi námi právě zbořil jakousi hradbu.

„Kdepak, ale chtěla jsem vědět, jak se mu daří?“

„Lady – tak jsem kotě pojmenoval – se vede dobře.“

„To je skvělé!“

„Chceš ji vidět?“

„Nechci rušit. Máš zavřeno...“

„Pro dnešek mám hotovo. A pokud mě náhodou nepřepadne nějaká kočka s kotětem, nemám žádné extra plány.“

Mrkl na mě a přitom se zakřenil, jako by si dělal legraci sám ze sebe i svého flirtování.

„Nějak se necháváš unést, Xaviere,“ napomenul sám sebe žertem.

Znovu jsem se zasmála, okouzlená jeho optimismem a srdečností. O několik minut později mi už Lady spokojeně předla v náručí.

„Nechtěla by sis ji nechat?“ zeptal se mě a pohladil ji mezi ušima. „Vypadá u tebe spokojeně.“

„Co bych s ní dělala?!“

„Ale no tak, vezmi si ji,“ prosil a přitom na mě dělal psí oči.

„Tohle není ani trochu fér, navíc když se na mě takhle díváš. Nebudu se rozhodovat takhle narychlo!“ uzavřela jsem to a nemohla jsem si nevšimnout jeho spokojeného úsměvu.

„Když tě pozvu na večeři, budeš mít čas si to rozmyslet. Bydlím tady, takže se nemusíme nikam přesouvat, uvařím ti, nakrmím tě, ty se s ní zatím budeš mazlit a...“

„A nakonec s ní odejdu!“ popíchla jsem ho a vyprskla smíchy.

Samozřejmě že jsem jeho pozvání přijala. A byl to kouzelný večer. Pod zástěrkou nevinného flirtování jsme se navzájem oťukávali. Bylo mu rovných třicet. Nedávno se přistěhoval a zařídil se pro sebe. Ze závazků strach neměl, což dokazovala hypotéka, kterou si musel vzít, aby si mohl koupit tenhle obrovský dům, kde se všechno nebo téměř

všechno muselo předělat. Chtěl z něj udělat svou vysněnou veterinární kliniku, útulnou a přívětivou, na hony vzdálenou místu, kde trápí mazlíčky a jejich páníčky. Podařilo se mu objevit tuhle budovu s obrovskou zahradou, kde se jeho svěřenci budou moct volně prohánět. Pustil se do rozsáhlých stavebních prací, aby dal dohromady ordinaci, operační sál, místnost s kotci pro jednotlivá zvířata. Žil naplno, překypoval nápady, měl nespočet snů a projektů a neohlížel se na čas. Člověk by skoro věřil, že dny a týdny v jeho světě byly podstatně delší než u běžných smrtelníků. Neváhal trávit víkendy v útulcích a pomáhat na všech frontách. Večeřeli jsme uprostřed lepenkových krabic, Lady pěkně stočená do klubíčka na pohovce kousek od nás. S každou minutou jsem se cítila okouzlenější světlem, které z něj vyzařovalo, jeho upřímností a nevyumělkovaností tak rozdílných od světa umění, do kterého jsem se narodila a v němž jsem vyrostla. Až v závěru večera mi řekl, že druhého dne odjíždí na déle než měsíc do Afriky, kde bude pracovat na záchytné stanici přímo uprostřed savany.

„A co bude s ní?“ zeptala jsem se a vzala Lady do náručí.

„Nechám ji u kamaráda, který shání opuštěným zvířatům nové rodiny.“

Zvedla jsem tu malou šelmičku o něco výš a obličejem se jí otřela o hebký kožíšek.

„To nebude třeba, vezmu si ji.“

Když jsem se pomalu zvedala k odchodu, Xavier se mě nesnažil nijak zadržet. Řekla jsem si, že jsem si asi špatně vyložila jeho signály. Dal mi všechno, co taková kočka může potřebovat, a vyprovodil mě k autu, kde se Lady uvelebila na sedadle spolujezdce. Poděkovala jsem Xavierovi za večeri. Usmál se na mě a rozhlédl se na obě strany. Potom – i když jsem o tom snila, vůbec jsem to nečekala – mě zničehonic sevřel v náručí. Položila jsem mu ruce na hrudník a cítila tlukot jeho srdce pod svou dlaní.

„Zítra odjíždím, Avo, ale kdybych nemusel, přál bych si, aby tenhle večer skončil jinak.“

Sklonil se a políbil mě tak, jako by to byla poslední věc, kterou v životě udělal. Věděla jsem, že na tu chvíli nikdy nezapomenu. Polibek nás přenesl do jiné reality, v jeho náručí jsem se cítila lehká jako ještě nikdy předtím. Odrhl rty s křečovitým úsměvem na rtech.

„Nejsem ten typ, co stráví noc se ženou a ráno se vypaří, zvláště když začínám mít dojem, že by se hodně rychle mohla stát někým, bez koho se v životě neobejdu.“

Přitiskla jsem se k němu ještě o něco blíže.

„Ale vrátíš se, že?“

„Jistě.“

Ukradla jsem si ještě poslední polibek, vyprostila se z jeho sevření a s těžkým srdcem odjela.

Následující čtyři týdny se mi zdály snad nejdelsí v životě. Utěšovala jsem se pozorováním Lady, která se pustila do systematického ničení mého bytu, a doháněla jsem svého otce k šílenství, protože jsem většinu času snila s otevřenýma očima a přemítala, jestli Xaviera ještě někdy uvidím. A jednoho večera se dveře do galerie otevřely a v nich stál on se svou cestovní khaki taškou. Vypadal vyčerpaně, ve vlasech měl stále ještě písek, ale v jeho rozzářeném zeleném pohledu jsem mohla číst tisíc příslibů. Toho večera jsme se na klinice poprvé milovali.

A najednou jsme byli tady, o patnáct let později. Podařilo se nám vytvořit šťastnou domácnost, narodily se nám dvě děti – Pénélope bylo jedenáct a Titouanovi sedm. Lady byla pořád s námi a klinice se dobře dařilo. Xavier i nadále jednou ročně odjížděl na druhý konec světa, kde pomáhal na stanicích pro ohrožené šelmy a primáty, a mě ani ve snu nenapadlo ho od toho odrazovat – měl potřebu být užitečný i mimo kliniku. Rodina byla smyslem jeho života, ale osobní angažovanost pro něj byla životně důležitá. Ráda bych někdy jela s ním, ale nikdy jsem mu to nenavrhla, nechtěla jsem se

vnucovat. Byly to chvíle, které patřily jen jemu. Moc dobře věděl, že jsem o něj v jeho nepřítomnosti měla strach, že jsem někdy večer plakala vyčerpáním i steskem, a on se mi za to omlouval a každoročně – těsně předtím, než si koupil letenku –, navrhoval, že příště už nikam nepojede. Nechtěla jsem však, aby se jen kvůli mně čehokoli zříkal. Měla jsem ho ráda takového, jaký byl.

První věc, co jsem druhý den ráno po probuzení uslyšela, byl smích Pénélope a Titouana. Bez otálení jsem se za nimi vydala do kuchyně. Snídaně u nás pravidelně bývala velmi rušná. A s návratem Xaviera ještě o něco víc než obvykle. Naše rodina považovala snídani za posvátnou chvíli a každý z nás byl ochotný si trochu přivstat, aby ji nezmeškal. Rádio plnilo roli zvukové kulisy, a když se konverzace rozproudila, bylo ho sotva slyšet, nicméně bylo součástí našeho rituálu a považovali jsme ho skoro za starého přítele. Xavierovi se kolem oteklých očí rýsovaly tmavé kruhy, ale oboje značně vyvažoval zdravě opálený vzhled. Stůl se prohýbal pod tíhou misek s cereáliemi, hrnků, čerstvého pečiva a croissantů, které musel koupit, ještě než se děti probudily. Využila jsem toho, že stál, a schoukla se mu do náručí.

„Vyspala ses dobře?“ zeptal se mě.

„Moc dobře, ale potřebuju kafe – nebyla to zrovna nejdelší noc.“

Rozesmál se, políbil mě, odtáhl ke stolu a znovu se obrátil k dětem: „Tak mi povězte, jak jste se tu celou dobu měli.“

Poslouchala jsem je a mísily se ve mně pocity láskyplného dojetí a zamilovanosti. Pénélope a Titouan, roz dovádění tatínkovým návratem, měli energie na roz dávání, přesto z jejich vzájemného chování čišela něha a přívětivost. Naše dcera jako by najednou zapomněla, že ještě před pár minutami nemohla svého mladšího bratra vystát, a Titouan zase pozapomněl, že od chvíle, kdy Pénélope přešla na druhý stupeň školy, předsevzal si ji neustále otravovat. Xavier jim věnoval veškerou svou pozornost, smál se jejich vtipům – ani nebyl dotčený, že o některé momenty přišel. Jejich rozhovor zahrnoval všechno: školu, kamarády, třídění odpadu i nezbytné existenciální otázky, jako třeba kdy konečně budou k večeři hranolky. Potom se jich začal se šibalským výrazem vyptávat, jestli jsem nezlobila. Což mě sice rozesmálo, ale zvědavě jsem čekala, co řeknou, s nosem zabořeným do šálku s kávou.

„Zase tak moc nekřičela,“ začal Titouan. „Ale to protože jsme byli hodní, tatínku.“

„No, ty rozhodně,“ navázala jeho sestra se znudě-

ným a jízlivým úšklebkem příznačným pro začínající pubertu.

Fascinovala mě proměna, kterou naše dcera prošla za pouhých pár týdnů: jak se v tak krátké době z mojí malé holčičky mohla stát tahle mrzutá, urážlivá a nemluvná pubertáčka? Tisíceré díky, radostné období dospívání! Titouan vystartoval ze židle připravený se poprat, ale Xavier zareagoval rychlostí blesku a popadl našeho syna za ruku, aby ho tak donutil znovu se posadit.

„Klid! Navíc vůbec nebyla řeč o vás, ale tady o mamince...“

Titouan vrhl na sestru vražedný pohled, tohle jí jen tak neprojde. Jaké štěstí, že už jsem jejich rozbroje nemusela řešit jenom já. Pénélope pokrčila rameny, jako by tím chtěla dát najevo, že ten chudáček, kterého má za sourozence, ji ani v nejmenším neděsí, a zaměřila svou pozornost zpátky na otce.

„Maminka... hodně pracovala, když jsi byl pryč.“

Xavier se na mě překvapeně podíval.

„Aha...“

„Každý večer se domů vracela pozdě. Pořád tu s námi byla Chloé.“

Chloé hlídala naše děti už odmalička. Dalo by se říct, že byla naše spása... Kvůli večerům, kdy jsem se zdržela v galerii, a Xavierovým nekonečným ordinačním hodinám – nikdy nedokázal ni-

koho odmítnout – musela často zůstat déle než do oficiálně stanovených sedmi večer.

„Copak se to plánuje v galerii?“ zeptal se mě Xavier.

Tahle informace zřejmě zapadla někde v houštích africké savany.

„Těsně předtím, než jsi odjel, jsem narazila na mimořádně talentovaného malíře, vzpomínáš si?“

„Matně si něco vybavuju...“

„To je jedno... Zkrátka jsem mu nabídla, že ho budu zastupovat, a když už jsem byla v tom, že mu rovnou uspořádám i vernisáž. Hotových věcí má víc než dost. A on moji nabídku přijal!“

Zvedla jsem se, abych si nalila druhý hrnek kávy, ale hlavně abych ovládla rozčilení, které se mě zmocnilo.

„Maluje překrásně,“ pokračovala jsem, „to musíš vidět, přísahám... A je zajímavý, nadšený a taky... trochu utrápený, abych pravdu řekla. Ale to jde ruku v ruce s jeho osobností. Vycházíme spolu báječně... Prostě jsem se na dvě stě procent věnovala jenom jemu. A protože jsi byl pryč, jsem neměla žádnou výmluvu, proč se o něj nestarat.“

„Takže jsem ti vlastně vůbec nechyběl,“ prohodil ke mně s nepatrným úsměvem v koutku úst.

Hlasitě jsem se rozesmála a popošla k němu, abych ho mohla obejmout kolem krku a políbit na tvář.

„Hlupáčku! Potřebuju se nějak zaměstnat, když tu nejsi, a Idriss je tak nadaný! Vážně nadaný... Objevil se v pravý čas, abych tu bez tebe neměla dlouhou chvíli.“

„V každém případě už jsem tě dlouho neviděl takhle nadšené mluvit o nějakém umělci.“

O pár minut později byly děti připravené vyrazit do školy. Pénélope k mému úžasu požádala Xaviera, jestli by ji nemohl odvézt, přestože od začátku školního roku pro ni bylo věci cti chodit tam sama.

„Toho si važ,“ pošeptala jsem svému manželovi. „Chce si pořádně užít svého dobrodružného tatínka... Ale zítra, zítra bude všechno jinak!“

„O to se rozhodně nehodlám nechat připravit. Budeš už v galerii, až se vrátím?“

„Ne, počkám na tebe. Nechtěl by ses dneska přijít podívat, jak pokračují přípravy na výstavu? Moc bych si přála, abys to viděl.“

Shovívavě se na mě usmál. Moc dobře mě znal – když jsem si něco usmyslela...

„Moc rád.“

A já ho znala stejně dobře – sotva vkročí na kliniku, vykouří se mu to hlavy.

~2~

Xavier na kliniku jako vždy vyrazil na motorce a já zamířila do galerie pěšky. Ta čtvrthodinka na začátku pracovního dne pro mě představovala neměnný rituál. Ráda jsem procházela důvěrně známými ulicemi. Nejradši jsem měla moment, když jsem zahnula za roh a ocitla se v ulici, kde sídlila galerie. Nejezdila tam žádná auta, ulice byla úzká, dlažba hrbolatá, ale její nástrahy jsem znala dokonale, protože právě tam jsem se jako malá učila chodit. Ta ulice patřila do jiné doby, do starých časů. Jako by tu vše ustrnulo. Fasády hrázděných domů bojovaly se zemskou přitažlivostí, barvy vybledly, ale toho si nikdo nevšiml, protože kouzlo přetrvávalo. To kouzlo, které odrazovalo všechny developery od jakýchkoli in-

vestičních plánů. Nás by se nezbavili. Jako každé ráno jsem zamávala Anitě, majitelce malého antikvariátu, houslaři Josephovi – to byl můj soused, človíček neurčitelného věku, který byl rok od roku o trochu menší –, květinářce Sybille a stavi-la jsem se v pekařství, abych si koupila něco dobrého na zub. Majitelé obchod už zavřeli, aby si užívali důchod, ale potom zase otevřeli, jen aby mohli znovu péct ty svoje sladké dobroty. Nakonec jsem poslala vzdušný polibek majitelce restaurace Lily. Starousedlíci mě znali už jako malou holku, znali i mého otce a dědečka. Stiskla jsem masivní mosaznou kliku vchodových dveří, chodbou prošla do kanceláře, kde jsem pohodila kabelku i s kabátem a za zvuku podpatků klapajících po dlaždicích z burgundského kamene jsem se vydala na každodenní obhlídku svého království. Postupně, jak jsem procházela třemi výstavními sály, jsem rozsvěcela. Jednotlivé místnosti oddělovaly klenuté oblouky a několik schodů. Líbilo se mi to odstupňování úrovně podlahy, jako kdyby těch pár schodů dokázalo změnit atmosféru v sálech. Vzhledem ke stáří budovy nic nebylo rovné. Zdánlivě chaotické rozmístění uměleckých děl však vycházelo z hesla našeho dědečka: „Krásné věci spolu ladí vždycky.“ Sochy a obrazy z různých přírodních materiálů i nerostů, záři-

vých barev, ale i barev tak nevýrazných, že jste je mohli uprostřed bílého plátna jen vytušit.

V galerii jsem žila odnepaměti. Tady mě táta vychovával, formoval, a nakonec mi galerii předal. Stejně jako to udělal jeho táta, můj dědeček. Babičku jsem nepoznala, zemřela několik let před mým narozením. Povolání galeristy se v naší rodině předávalo z generace na generaci. O vlásek jsme unikli katastrofě, protože když jsem se narodila, můj dědeček si postavil hlavu, když pochopil, že jeho syn není schopný zplodit mužského potomka s tou zdegenerovanou ženskou, pro kterou ke své smůle ztratil hlavu... Jiná doba, ale když na to pomyslím, přeběhne mi mráz po zádech.

Moje matka byla zdrojem veškerého nedorozumění. Zнала jsem tu historku, oba mi vyprávěli svoji verzi a ty se kupodivu od sebe příliš nelišily. *Moji galerii žena nikdy nepovede*, hřímal náš děda, když se dověděl, že se mu narodila vnučka. Táta tenkrát za sebou v galerii práskl dveřmi, několik měsíců spolu válčili, oba chodili jako tělo bez duše, můj táta bez práce a dědeček bez syna. Nakonec se oba rozhodli ustoupit. Táta přestal obhajovat svou životní lásku – pochopil, že od vztahu mezi svým otcem a svojí ženou nemůže nic očekávat – a můj dědeček se rozhodl, že přestane útočit na svou sna-

chu a vezme na vědomí „svého potomka“. Takové řešení pro mě mělo šťastný konec, protože se mi podařilo ho okouzlit. Začarovat, jak říkal, a přitom na mě mrkal.

Zato pro rodiče dal vývoj událostí v jistém smyslu za pravdu našemu dědečkovi. Moje matka byla umělkyně, ale taky hippiesáčka tesknící po Woodstocku. Rodiče se do sebe bláznivě zamilovali, ale jejich vášnivá láska, kterou dědeček sledoval skeptickým okem, vydržela jen pár let. Můj příchod na svět matku naprosto uspokojoval do mých zhruba tří let. Potom ji ale život, který se neslučoval s jejími představami o soužití v komunitě, omrzela – pouhá láska k životu nestačí – a odešla, opustila tátu i mě.

Nechápu, kde vzal táta tu sílu, aby začal znovu, aby to celé nevzdal a staral se o mě s láskou a pochopením. Nerezignoval, vychovával mě sám, nikdy matku neodsuzoval, dokonce mi vštěpoval, abych se ji snažila pochopit, akceptovat její volbu. Podle něj byla představa, že jinde vede šťastný život, lepší, než aby se s námi trápila. Asi to bude znít divně, ale nikdy jsem mu to doopravdy nezazlívala, měla jsem šťastné dětství i dospívání, táta a dědeček mě hýčkali a pečovali o mě. To, že jsem vyrůstala bez matky, mě naučilo samostatnosti a nezávislosti. Byla jsem paní domu, sice malou, ale velmi rychle jsem ochotně a ráda řídila domácnost a vlád-

la jí jako královna. Máma navíc vlastně nikdy nebyla úplně pryč. Pravidelně nám posílala dopisy, psala, co je u ní nového, a zajímaly ji novinky od nás. Někdy přidala pár fotografií ze svého nového života a my to dělali stejně. Občas za námi přijela. To jsem si užívala tu maminku v dlouhých květovaných šatech s turbanem na hlavě a systematickou snahou přivést mě k malování. Když mi bylo deset, projevila jsem přání poznat, kde žije. Tatínek souhlasil, i když byl hrůzou bez sebe, že už se nevrátím. U matky se mi dostalo veškeré svobody, jakou si jen dítě může přát: běhala jsem, smála se, zpívala, mohla jsem celé dny trávit jen tak ve spodním prádle nebo převlečená za lesní vílu, neexistoval žádný řád a omezení. Hodně jsem tam malovala, naučila jsem se vyrábět keramiku, vyprávět příběhy. O mě a všechny další děti se starala spousta velkých pestrobarevných lidí bez ohledu na rodinné vazby. Byl to úžasný a neskutečný svět. Pokaždé když jsem se pak po několika týdnech strávených v komunitě u matky vracela domů a do galerie, jsem byla šťastná, ale uklidněná, že u táty fungují zažitá pravidla.

Dědeček a táta mě začali seznamovat s uměním, aniž jsem si to uvědomovala. Bylo to pro mě přirozené jako dýchání. Měli to v sobě, naučili mě, jak nekompromisně zhodnotit dílo, podědila jsem intenzivní vnímavost k umění a vypěstovali u mě

prvotřídní cit pro vyhledávání nových talentů. Jako malá jsem trávila svůj čas ve škole, potom jsem v galerii dělala úkoly a o víkendech jsme s dědečkem, když předal otěže synovi, obdrželi muzea, výstavy a ateliéry. Když jsem byla v galerii s tátou, nadšeně jsem přihlížela jeho kouzelnickému umění při prodeji obrazu nebo sochy. Nebo když se snažil získat nějakého umělce pro spolupráci a uzavření smlouvy. I když jsem měla nos zabořený do učení, slyšela jsem, jak předkládá jeden argument za druhým, rozohňuje se, dovede uchvátit, povzbudit, naplnit důvěrou. Můj táta si uměl hrát se slovy jako žonglér s míčky, což se otisklo do každické buňky mého těla. To vášnivé zaujetí jsem nasávala, až se stalo mojí součástí. Smysl pro komunikaci, ta schopnost zaujmout, ta láska k umělcům vlastní všem galeristům se mi nesmazatelně dostaly pod kůži. Nechala jsem dědečka, aby prohlašoval, že jeho geny zvítězily nad geny mojí matky, protože jsem zaručeně věděla, že odporovat starému umíněnému člověku by byla jen zbytečná ztráta energie.

Byla jsem přesvědčená, že mě táta hned po maturitě zaměstná v galerii. Ale opak byl pravdou. K mému úžasu mě poslal studovat na druhý konec země a trval na tom, že to musí být něco jiného než dějiny umění. Musela jsem s ním tvrdě bojovat, abych si obor vybrala sama. Byl to i poslední

boj našeho dědečka na sklonku života a taky jediný, který vedl ruku v ruce s mojí matkou. Ten, který tak ostře odmítl, že bych někdy mohla převzít jeho dílo, nejlíp ze všech pochopil, že v žádném případě nesmějí utlumit moje nadšení. Už jsem získala magisterský titul, ale otec mi stále odmítal dát práci a vyslal mě na stáž ke svým kolegům v zahraničí. Chtěl, abych prostřednictvím různých kultur objevila jiné formy umění, a tak jsem se dostala do Afriky a Jižní Ameriky. Chtěl, aby se mi otevřela cesta k terminologii trhu s uměním i s jejími nejjemnějšími nuancemi. Přál si, abych měla vlastní kontakty a osvojila si jiné metody galerijní práce, méně konvenční než ty jeho. Musela jsem čekat do svých šestadvaceti let, než prohlásil, že se můžu vrátit domů. Ulevilo se mi. Ačkoli se mi tohle období cestování a poznávání náramně líbilo, chtěla jsem se vrátit do rodného domu a najít konečně své místo po tátově boku. Stýskalo si po něm, po galerii a taky mi chyběl dědeček.

Po návratu jsem velmi rychle pochopila důvod nebo spíš důvody, proč mě chtěl dostat z domu. V první řadě byl přesvědčený, že by mě zavřel do zlaté klece: obával se, že dřív nebo později, pokud bych nepoznala nic jiného než čtyři stěny galerie, by se ve mně něco vzepřelo – podobně jako v matčině případě –, a se vším by byl konec. Chtěl, abych

vyzkoušela všechny možnosti. Přestože mu moje několikaletá nepřítomnost rvala srdce – mně taky, ale v menší míře, protože jsem objevovala nové a úžasné věci –, další důvod byl z jeho strany čistě sobecký, ale velmi intimní a dojemný. Když mi ho prozradil, okamžitě jsem mu odpustila. Po více než dvaceti letech se k sobě s mámou vrátili, jejich vztah dospěl do jiné podoby a vyhovoval jim. Už se nemuseli do ničeho nutit, nemuseli vychovávat žádné dítě ani komukoli skládat nějaké účty. Neměli v úmyslu vést společný život, vídali se jen, aby sdíleli požitek z umění. Máma si vůbec nelámala hlavu tím, co tomu řeknu, ale táta byl celý vyplašený. Bylo to k smíchu. Jen tak mimochodem jsem se zmínila, že nejsem slepá a odmalička vím, že se nikdy nepřestali mít rádi. Rozhodně jsem dávala přednost upřímnosti před pokrytectvím, byli dost staří na to, aby se nemuseli schovávat. A nikdy by mě ani nenapadlo, abych je za to rozhodnutí kritizovala.

Asi deset let jsme galerii vedli společně. Zdokonalovat svoje znalosti po jeho boku bylo báječné, úžasné, vzrušující. Neměla jsem pocit, že pracuju s tátou, ostatně jsem ho tam tak ani nesměla oslovovat. Mezi uměleckými díly, před umělci a zákazníky to byl Georges – školil mě mistr, který mě bral jako rovnocennou partnerku. Představovala jsem si,

že naše spolupráce bude trvat věčně. Ale nedlouho před třetími narozeninami Titouana a jeho nástupem do školky si mě otec slavnostně – což se mu vůbec nepodobalo – pozval k sobě. Před ohromným plátnem zachycujícím obzor v odstínech modré a šedé, které jsme právě prodali a které měl obzvlášť rád, mi oznámil, že končí: „Milá Avo, je čas, aby ses postavila na vlastní nohy. Tak by si to přál tvůj dědeček... A já si to přeju taky, víc než cokoli jiného... Ode dneška je galerie tvoje.“

Slavnostní tón, oči plné slz upřené na obraz mi nedovolily protestovat. Přesto se ve mně všechno vzpíralo a křičelo: Ne, teď ne, ještě ne. Byla jsem vyděšená, měla jsem dojem, že bez něj nejsem schopná sama zajistit úspěšný chod galerie. Ale v žádném případě jsem se nemohla zpronevěřit jeho prosbě a přání. Můj otec – člověk, kterého jsem velmi obdivovala –, mi musel dát možnost roztáhnout křídla. Dokazoval mi tak, že jsem skutečně dospělá, že jsem schopná řídit svůj život jako žena, matka a majitelka galerie. Zdráhala jsem se ho zarazit, sobecky, všechno mi tak hezky vycházelo. A tak místo odpovědi – slova by byla zbytečná – jsem se o něj opřela, zabořila mu obličej do ramene a polýkala slzy dojetí.

~ ~ ~

Často jsem si říkala, jak moc velké mám štěstí, že můžu vykonávat tohle povolání a že jsem podědila galerii. A ještě častěji v období jako právě teď, kdy probíhají přípravy na vernisáž, do které vkládám velké naděje. V uplynulých měsících šly obchody nevalně, výsledky už nebyly to, co bývaly, a dveře do galerie se neotevíraly tak často jako před několika roky.

Využila jsem poklidného odpoledne všedního dne, abych provedla poslední kontrolu katalogu k Idrissově výstavě. Ozvalo se hlasité bušení na prosklené dveře, až jsem nadskočila. Ani mě nepřekvapilo, když jsem uviděla Carmen. Moje nejlepší kamarádka. Okamžitě jsem vyskočila a běžela jí otevřít, než všechno kolem lehne popelem.

„*Hola!*“ zaspívala sametovým hlasem.

Hnědá hříva neposlušných kudrnatých vlasů, námořnické triko, obligátní širokánské džíny s lacclem – byla to jediná ženská na světě, která v nich vypadala sexy – a úsměv od ucha k uchu. Jako by s ní přicházelo slunce. Udělala jsem jí místo, aby mohla vejít, protože měla plné ruce, což nevěstilo nic dobrého... pro můj žaludek. Carmen totiž znenadání přepadl strach z ubíhajícího času a rozhodla se přepnout do detoxikačního režimu. Nejhorší na tom bylo, že zeleninové šťávy a smoothies si vyráběla sama, stejně jako naprosto nepoživatel-